

ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

STŘETNÉ SRAŽENÍ

Ze základních tezí sovětské vojenské doktríny vyplývá, že sovětské ozbrojené síly spolu s armádami ostatních socialistických zemí Varšavské smlouvy, budou nejenom drážet agresi, ale vést i rozhodné útočné operace k úplnému zničení nepřítele. Bojová činnost v těchto podmínkách, nezávisle na způsobu zahájení války, bude mít bezesporu vysoce manévrový charakter a velký prostorový rozmach. To vše vytváří objektivní předpoklady vzniku střetných sražení různého měřítka jak na začátku války, tak i v jejím průběhu.

V tisku a na vojenských vědeckých konferencích probíhala svého času diskuse o možnostech vzniku střetných sražení za oboustranného použití jaderných zbraní.

Jaderné zbraně totiž umožňují způsobit rozhodnou porážku jakéhokoli střetného uskupení nepřítele, a to ještě v období jeho přesunu do prostoru zasazení. Ztráty, které vzniknou v důsledku jaderných úderů na jedné straně a v určitých situacích i na druhé straně, vylučují prakticky vznik střetného sražení. Rozhodné porážky nepřítele můžeme ovšem dosáhnout jen hromadným a účinným použitím jaderných zbraní; to bude pravidlem jen na hlavních směrech a těžko si je můžeme představit na všech směrech a úsecích fronty.

Proto zcela reálně předpokládáme, že v operacích jaderné války zůstanou určité uskupení nepřítele nedotčena a k jejich úplnému zničení bude nezbytná aktivní bojová činnost svazků pozemních vojsk, v jejíž průběhu pravděpodobně vzniknou střetné boje a střetná sražení. Tento závěr vyplývá jak z teoretického výzkumu v oblasti vojenského umění v posledních letech, tak i z praxe operační přípravy.

Výsledky celé řady zkušebních operačně strategických válečných her a zkušenosti operačních velitelsko-štábních cvičení svědčí o tom, že při řešení problematiky pravděpodobnosti vzniku střetných

sražení v operacích jaderné války je nezbytné nejen vycházet z ohromných ničivých možností jaderných zbraní, ale uvažovat i o celé řadě potíží spojených s jejich účinným a hromadným používáním.

Tyto potíže vyplývají především ze složitosti zjistit objekty ničení, stanovit jejich koordináty a organizovat jejich včasné ničení, zejména pohyblivých a bodových cílů. Do zahájení střetného sražení se nám obvykle nepodaří zjistit vyčerpávající informace o nepříteli, zejména o takových důležitých a prvořadých objektech ničení, jako jsou např. prostředky jaderného napadení a místa velení. Uvážíme-li, že podobné potíže bude mít i nepřítel, můžeme předpokládat, že vojska obou stran si uchovají na některých směrech své útočné možnosti i po vzájemném napadení jadernými údery.

Na operačně strategické válečné hře ZENIT v akademii GŠ se studovala pravděpodobnost vzniku střetných sražení po oboustranných prvních jaderných úderech, tj. přihraničních střetných sražení, kterými může začít první útočná operace frontu. Propočty s využitím počítače ukázaly, že s největší pravděpodobností dojde k takovým sražením při současném nebo téměř současném zahájení prvního jaderného úderu oběma stranami a s nejmenší pravděpodobností, podaří-li se jedné ze stran předstihnout nepřítele. Ale i v tomto druhém případě vojska na samostatných směrech neztratí svoji schopnost k aktivní útočné činnosti, což nevylučuje možnosti vzniku střetných sražení.

K určení pravděpodobnosti vzniku střetných sražení v průběhu dalšího rozvíjení operace rozpracoval Výzkumný ústav GŠ odpovídající matematický model.

Na počítači bylo propočítáno 210 variant hodnocení účinnosti dvoustanného použití jaderných zbraní v průběhu operace při střetném sražení vlastní vševojskové armády (druhý sled frontu zasazovaný do sražení) a záložního armádního sboru NSR. Každá varianta umožňovala určit množství způsobených ztrát obou stran v závislosti na

- počtu a mohutnosti jaderných úderů, které měly strany k dispozici při zahájení sražení,

- stupni zjištění objektů ničení,
- době zahájení jaderných úderů,
- bojových sestavách střetných uskupení,

- vzdálenosti mezi nimi při zahájení sražení,

- tempu přibližování obou stran,
- časových intervalech mezi odpálením raket (úderů letectva),
- možném procentu jaderných úderů mimo cíl a jiných stálých údajích.

Z výsledků modelování je zřejmé, že v závislosti na významu zkoumaných výchozích parametrů, pohybují se ztráty

- prostředků jaderného napadení od 40 do 95 %.

- tankových praporů od 10 do 15 až 60 % (tanků od 5 do 30 %),

- motostřeleckých praporů do 35 %.

Největší ztráty tedy budou mít prostředky jaderného napadení jako prvořadé objekty ničení. Ztráty ostatních prostředků budou značně menší. Celkový počet nezasažených osob a tanků ve střetných uskupení může dosahovat až 70 % i více. To znamená, že obě protistojící strany si v podstatě uchovávají své útočné možnosti. V souladu s tím vyplývá i závěr o možnostech jejich střetného sražení.

Soudobé prostředky vedení ozbrojeného zápasu, rostoucí palebná síla, úderná síla, pohyblivost a manévrovost útvarů, svazků a svazů mění **obsah, charakter a způsoby vedení střetného sražení** jak s použitím jaderných zbraní, tak i bez nich.

Obsah střetného sražení

Rozhodující úlohu při ničení střetného uskupení nepřítele v jaderné válce mají jaderné zbraně. Ty ovšem nemohou vždycky zabezpečit dosažení konečného vítězství. Jadernými údery se nevychopává celý obsah střetného sražení. Tvoří jen jeho nejdůležitější část — období.

V zápětí po jaderných úderech rozvine se bojová činnost přesunutých útvarů, vzdušných výsadek a vrtulníkových úderů vojsk s cílem co nejrychleji využít výsledků jaderných úderů a vytvořit výhodné podmínky hlavním silám k dokončení úplného zničení nepřítele. Na účinnosti jaderných úderů bude záviset stupeň

účasti hlavních sil pozemního uskupení vojsk při ničení nepřítele.

Obsah střetného sražení v jaderné válce tvoří tedy jaderné údery a rozhodná bojová činnost vojsk na zemi i ze vzduchu, spojené jedním zámyslem, s cílem zničit útočící uskupení nepřítele.

Ve střetném sražení splývají v jedno dva základní druhy bojové činnosti:

- útok, předvídáme-li útočné cíle,
- obrana (v určité míře), útočí-li nepřítel a vlastní vojska odráží na samostatných úsecích jeho údery.

Čím menší je rozdíl v silách stran, tím intenzivnější bude sražení a tím častěji budou strany přinuceny v jednotlivých obdobích sražení částí sil přecházet k obraně, aby odrazily údery protivníka.

Hovoříme-li proto o obsahu střetného sražení, rozumíme jím zvláštní a složitý souhrn různých druhů bojové činnosti při vedoucí a rozhodující úloze útoku, který jediný v konečném výsledku přinese vítězství.

Charakter střetného sražení

V jaderné válce je podmíněn hlavně oboustranným hromadným použitím jaderných zbraní. To umožňuje rychle měnit vzájemný poměr sil a prostředků a tím zabezpečit převzetí a udržení iniciativy. Proto bojovou činností od samého zahájení sražení bude charakterizovat

- snaha obou stran předejít nepříteli v použití jaderných úderů,
- náhlé a časté změny situace,
- rychle probíhající bojové činnosti,
- velmi omezený čas na jejich organizaci.

Střetné sražení, na rozdíl od minulosti, stěží bude trvat několik dní. Neočekávané a účinné použití jaderných zbraní může předem ovlivnit jeho výsledky již v prvních hodinách sražení. Přitom včasné údery umožní i menšímu množství sil a prostředků dosáhnout vítězství nad silnějším nepřítelem. Při dokončování ničení nepřítele budou působit hlavně tankové svazky, jako nejodolnější bojový prostředek v jaderné válce. To vtiskne střetným sražením charakter tankových sražení.

Široké použití vzdušných výsadek, vrtulníkových úderních vojsk a letectva ve střetných sraženích ovlivní intenzivní boj za vybojování nadvlády ve vzduchu. Bojo-

vá činnost na zemi splyne s rozhořčeným bojem ve vzduchu a střetné sražení bude tak mít pozemně vzdušný charakter.

Z toho vyplývá, že nejúčinnějším způsobem zničení střetného uskupení nepřítele je použití mohutných a včasných jaderných úderů a okamžité využití jejich výsledků vzdušnými výsadek, tankovými a vrtulníkovými úderními vojsky. Ty musí neočekávanými a rozhodnými údery zničit zbylá, ale rozbitá a značně demoralizovaná vojska nepřítele, zbavit je jakékoli možnosti k odporu a nakonec obsadit jeho území. Takový způsob ničení nepřítele vyplývá z toho, že rozhodující úkoly v něm mají jaderné zbraně a rostoucí úderné a manévrové možnosti vojsk.

Jiný obsah a některé charakteristické rysy budou mít střetná sražení, která mohou vzniknout v bezjaderném období války. V těchto sraženích bude nutné nepřetržitě vést boj s prostředky hromadného ničení nepřítele a vyčlenit k tomu potřebné síly a prostředky. Raketové vojsko a značnou část letectva udržujeme v neustálé připravenosti k použití jaderných úderů v kterékoli době. Proto tento svérázný „jaderný sled“ operační sestavy vojsk osvojujeme od účasti v boji se střetným uskupením nepřítele. To vše bude mít podstatný vliv na obsah úkolů vojsk, na jejich operační sestavu a všestranné zabezpečení.

Pronikavé zvýšení specifické úlohy tanků v sestavě pozemních vojsk, kvalitativní a kvantitativní růst obrněné techniky, letectva, dělostřelectva, PT prostředků a široké možnosti použití vzdušných výsadek a vrtulníkových úderních útvarů umožňují v současné době zvětšit hloubku účinného palebného působení na nepřítele. To podstatně mění dřívější schéma zahájení, rozvíjení a dokončení střetného sražení, charakterizovaného postupným narůstáním úsilí vojsk na úzkých úsecích fronty.

Údery letectva, palbou dalekonosného dělostřelectva, aktivní činností vzdušných výsadek a zvláště vrtulníkových úderních útvarů je možné podstatně zničit střetné uskupení nepřítele ještě na dalekých přístupech k čáře pravděpodobného střetnutí hlavních sil obou stran. Proto včasné jaderné údery a rozvinutí vojsk se stanou nejdůležitější součástí boje za vybojování a udržení iniciativy ve střetných sraže-

ních bez použití jaderných zbraní. Bude mít charakter vysoce pohyblivé bojové činnosti předsunutých odřadů a předvojů k předejití a obsazení výhodných čar a zabránění organizovanému rozvíjení nepřítelů. Hlavní síly, podporované letectvem a palbou hlavního uskupení dělostřelectva,

budou použity k rozhodným úderům do boků a týlu hlavního uskupení nepřítelů.

Střetná sražení, která mohou vzniknout v operacích s použitím i bez použití jaderných zbraní, budou se lišit svým charakterem a obsahem od střetných sražení, která vznikala v minulé válce.

Vedení střetného sražení

V minulosti střetná sražení začínala na taktickém stupni činnosti předsunutých odřadů a předvojů. Přitom období zahájení nemělo za následek podstatnou změnu v poměru sil a prostředků obou stran. Rozhodující činnost se rozvinula až po zasazení hlavních sil.

V operacích jaderné války začínají střetná sražení jadernými údery v období přibližování vojsk obou stran. O použití jaderných zbraní rozhoduje velitel fronty (armády). Střetná sražení budou proto probíhat od samého zahájení na operačním stupni a způsoby dokončování ničení nepřítelů budou ve mnohém záviset na výsledcích použití jaderných zbraní.

Při značných ztrátách vojsk hlavního střetného uskupení nepřítelů budou nejúčinnější formou vedení boje čelní údery k rozdělení a zničení zbytků hlavního nepřátelského uskupení po částech v součinnosti se vzdušnými výsadbami a vrtulníkovými údery. Účelnost čelních úderů s cílem co nejrychleji využít jaderných úderů se často nedoceňuje v praxi operační přípravy. Čelní údery se pokládají za primitivní formu manévru, která neodpovídá základním požadavkům vedení střetného sražení. V těchto podmínkách, kdy bojeschopnost nepřítelů je jadernými údery narušena, právě čelní roztínající údery mohou v nejkratší době dokončit úplné zničení nepřátelského uskupení.

Ve svém konečném období budou mít střetná sražení ohniskový charakter s rozmanitými, převážně útočnými způsoby činnosti k dokončení zničení nepřítelů, který odchází, brání se nebo útočí na odloučených směrech. Dokončit zničení nepřítelů mohou vojska nejen v bojových, ale i v předbojových sestavách; to si vyžádá podstatně méně času. Hlavní síly armády (fronty) a především tankové svazky se nezdržují úplným zničením zbytků nepřítelů a rozvíjejí rozhodný útok do hloubky k dosažení cílů operace.

Při neúčinném použití jaderných zbraní nebo při jejich nedostatku, kdy hlavní uskupení vojsk nepřítelů si uchová bojeschopnost a pokračuje v útoku s rozhodnými cíli, přisunují se hlavní síly svazku k vedení konečné činnosti. V tomto případě bude zpravidla účelné rozdělit hlavní síly na dvě uskupení. Na hlavním směru činnosti nepřítelů použijeme jedno uskupení k odrazení jeho útoku, druhé — hlavní uskupení k rozhodnému úderu do boku a týlu.

Údery do boků v operačním měřítku v jaderné válce, zejména ve střetném sražení, představují velkou potíž, kterou podmiňují především neobvykle složitá radiální situace, pravděpodobné zničení komunikační sítě a jiné příčiny. Ty často neumožní uskutečnit hluboký obchvatný manévru vojsk. Proto se budou vojska snažit pokud možno dříve zaujmout svým úderným uskupením výhodné boční postavení vzhledem k nepříteli.

Čelní údery v těchto podmínkách budou mít opodstatnění jen v tom případě, nebudou-li vojska schopna uskutečnit manévru do boku. I v tomto případě je však účelné maximálně využívat úderů do boků na stupni svazků a útvarů.

V závislosti na výši ztrát nepřátelského uskupení způsobených jadernými zbraněmi, armáda (front) může zasadit 2 — 3 údery, z nichž jeden bude hlavní. Na směru hlavního úderu armády budou obvykle působit nejméně dvě divize. Ve frontovém střetném sražení na směru hlavního úderu zpravidla zasazujeme tankovou armádu, která je hlavní údernou silou fronty. Střetné sražení v tak velkém měřítku bývá rozhodujícím obdobím k dosažení cílů útočné operace.

Porážku hlavního střetnutí uskupení nepřítelů dokončují vojska současným úderem všech sil prvního sledu v zápětí po nejmohutnější sérii jaderných úderů, které se zúčastní i taktické jaderné prostřed-

ky. Vzhledem k tomu, že nepřítel má vcelku silný taktický jaderný potenciál, má jeho předejití v rozvinutí vlastních jaderných prostředků a zahájení úderů rozhodující význam k dosažení úspěchu v počátečním období sražení.

Přítom je velmi důležité i předejití nepřítel v rozvinování hlavních sil, zvláště tankových. Vzhledem k tomu, že vojska prvního sledu jsou v různé vzdálenosti od čáry střetnutí a nemohou být použita k současnému mohutnému úderu, zasazujeme je do sražení postupně podle příchodu jednotlivých svazků s cílem znemožnit nepříteli, aby uvedl vojska do pořádku. Ve střetném sražení nabývá tento princip útoku zvláštní význam, neboť získání času a iniciativy jsou prvořadým předpokladem úspěchu.

Při studiu způsobů dokončení porážky nepřítel vystupují do popředí dvě důležité okolnosti.

Za prvé — při řešení úkolů tohoto období přebírají hlavní úlohu jaderné zbraně, zvláště za vzájemného hlubokého vklínění a prolínání bojových sestav taktické jaderné zbraně. Zavedením jaderných zbraní na stupeň pluk a prapor jejich úloha při rychlém dokončování ničení nepřítel nebyvale vzroste.

Za druhé — rozhodující význam má dokončení zničení prvního sledu operační sestavy nepřítel. Ze zkušeností válek a praxe cvičení vyplývá, že tím vojska přebírají úplně iniciativu a v podstatě dosahují cílů střetného sražení. Proto kromě prvořadého ničení jaderných zbraní, prostředků jaderného napadení, míst velení a prostředků PVO, hlavní úsilí svazu směřuje ke zničení nejdůležitějších objektů prvního sledu střetného uskupení nepřítel, zvláště jeho tankového jádra.

Úspěchu v boji s přicházejícími zálohami dosahujeme zdržováním jejich přísunu a izolací od prostoru sražení. K tomu používáme

- systematické údery letectva s použitím chemických a konvenčních zbraní, zvláště zápalných směsí a leteckých pum,
- údery dalekonosného dělostřelectva,
- vysazení vzdušných výsadek na směry přísunu záloh,
- zřizování různých zátarasů.

Rozptýlení úsilí, zejména v použití jaderných zbraní k ničení a dokončení zničení celého uskupení nepřítel, jen

prodlouží celkový proces jeho konečné porážky. Druhý sled a zálohy armády (frontu) ve střetném sražení jaderné války používáme nejčastěji k rozvinutí úspěchu v zájmu celé operace.

V operacích s použitím jen konvenčních zbraní bude se rozvinutí střetného sražení podstatně lišit od podobných sražení minulé války. Rostoucí bojové možnosti prostředků ničení a vojsk umožňují již na samém začátku střetného sražení zásadně zvýšit hloubku současného působení na nepřítel, způsobit mu značné ztráty a tím zabezpečit rychlé vybojování palebné převahy a převzetí iniciativy. Boj o vybojování palebné převahy a převzetí iniciativy bude mít hned z počátku rozhodný charakter a velký prostorový rozmach. Sražení začne úderem letectva, dalekonosného dělostřelectva a aktivní činností vrtulníkového úderného vojska a vzdušných výsadek.

Současně s tím se rozvine bojová činnost předsunutých odřadů a předvojů, v jejichž sestavě budou převážně tankové útvary a pěchota na bojových vozidlech s vysokou průchodností a palebnou silou. Taková uskupení jsou schopna z chodu a ve velkých rychlostech útočit, dezorganizovat činnost útočících a přisunujících se uskupení nepřítel, obsadit a trvale udržet výhodné čáry k rozvinutí a organizovanému zahájení sražení hlavního úderného uskupení.

Činnost vojsk k ničení střetného uskupení nepřítel bude mít v tomto případě řadu rysů, charakteristických pro operace jaderné války, např. velký prostorový rozmach, shodné operační sestavy vojsk a formy manévru. Ovšem specifika bezjaderné činnosti, vyjádřená používáním jen konvenčních zbraní s neustálou úhrozou použití jaderných zbraní, vyžaduje zásadně jiné zásady a způsoby ničení nepřítel.

Můžeme-li v jaderném období války více či méně přesněji vymezit jednotlivé období střetného sražení, pak v bezjaderném období bude střetné sražení prakticky jednolitým procesem ničení střetného uskupení. Rozhodného zničení nepřítel dosahujeme mohutnými údermi hlavních sil pozemních vojsk, i když byly oslabeny předcházejícími údermi letectva a dělostřelectva.

V těchto podmínkách střetného sražení, vzhledem k nutnosti soustředit síly a

prostředky, armáda (front) plánuje obvykle 1 — 2 údery. Vyrůstá význam úderů do boků, bude-li možné uskutečnit manévry.

K rychlému soustředění úsilí na hlavní směr a rozvinutí vojsk je účelné stanovit zkrácené hloubky pochodových a operačních (bojových) sestav vojsk, zejména v podmínkách, kdy bezprostředně nehrozí použití jaderných zbraní. Mohutné údery na úzké frontě, převážně vnitřními křídly sousedních divízi, na jednom nebo dvou směrech zabezpečí rozdělení hlavního uskupení nepřítele a jeho postupné ničení po částech. Přitom současně vedené údery mají daleko větší význam než v jaderné činnosti, neboť vlastním vojskům umožňují dosáhnout rozhodné převahy nad nepřítelem.

Smělý manévry vojsk, zejména tankových, může přispět k dosažení úspěchu i při nepříznivém poměru sil na odlouče-

ných směrech. V tom tkví jedna z hlavních zásad vedení střetného sražení před útokem nepřítele v obraně, kdy jsou nevýhodné podmínky pro manévry a vzniká nutnost vytvořit kvantitativní převahu na zvolených směrech útoku k průlomů obrany.

Charakteristickým rysem střetného sražení v bezjaderném období války je obklíčování jednotlivých, popřípadě i hlavních střetných uskupení nepřítele, postupné tříštění jejich sil a ničení po částech soustředěným úsilím tankových a motostřeleckých vojsk, letectva, dělostřelectva a vrtulníkových úderných útvarů. Zničení nepřítele bude trvat pravděpodobně déle a bude vyžadovat účast druhého sledu a záloh. Zvláštní význam nabývají opatření k ochraně odkrvitých boků a styků [zejména z hlediska PTO], dále včasná organizace PVO vojsk v období jejich rozvíjení.

Velení ve střetném sražení

Boj o získání iniciativy a snaha obou stran předejít protivníka jak při rozvíjení vojsk, tak i při rozhodném zahájení střetného sražení vyžadují na velitelích a štábech vyjimečně vysokou operativnost při řešení všech organizačních opatření k přípravě vojsk ke střetnému sražení, cílevědomé splnění přijatého rozhodnutí a konečně i rychlé a pružné reagování na změny situace v průběhu střetného sražení.

Podmínky vzniku střetného sražení neumožňují přesně určovat hranici mezi obdobím jeho přípravy a začátku jeho vedení. Údery na střetná uskupení nepřítele můžeme zahájit z chodu, bez jakýchkoli zastavení či přestávek. Jsou prakticky pokračováním a rozvinutím předcházející bojové činnosti vojsk.

To je zvlášť charakteristické v operacích jaderného období války. Jaderné a chemické údery, plánované ke zničení nepřítele ve střetném sražení, mohou být uskutečněny v době, kdy příprava ke sražení v plné míře ještě neskončila. V tomto období štáby i jiné orgány velení shromažďují, vyhodnocují a předávají značné množství informací. Označíme-li střední tok informací v útočné operaci armády hodnotou 1, pak v období střetného sražení narůstá 3—4krát.

Při přípravě a v průběhu sražení má mimořádný význam nepřetržitě řízení průzkumu všeho druhu. Zprávy o činnosti nepřítele musí přicházet pravidelně a ve lhůtách, které umožní připravit předstihující údery na nepřítele jadernými, chemickými i konvenčními prostředky ničení. Náčelník průzkumu svazu musí mít možnost vydávat nebo upřesňovat úkoly jakéhokoli druhu průzkumu a dostávat hlášení s vynecháním mezistupňů velení.

Při vedení střetného sražení v jaderném období války činí značnou potíž shromažďování údajů o radiačním a chemickém zamoření terénu a o jiných následcích jaderného a chemického napadení. Operační štáby mají proto ve své bezprostřední podřízenosti potřebné síly a prostředky radiačního, chemického a ženíjního průzkumu na vrtulnících a letounech, které jsou schopny rychle prozkoumat osy přesunu, čáry rozvinutí a pásma budoucí činnosti vojsk.

Vzhledem k tomu, že bojová činnost probíhá nerovnoměrně, je velmi složité získat přesné informace o situaci vlastních vojsk. Lhůty jejich dodání jsou limitovány potřebným časem na přípravu jaderných a chemických úderů, zejména ve spojitosti s určováním bezpečnostní vzdálenosti vojsk. Každopádně ze zkuš-

ností vyplývá, že shromažďování údajů o situaci vlastních vojsk je nutné co nejvíce zkrátit. Toto můžeme dosáhnout dvěma způsoby — buď předávat hlášení s vnecháním několika mezistupňů velení, nebo vybavit operační štáby takovými prostředky, které umožní určovat přední ekraj vlastních vojsk. Kromě toho vojska by měla mít speciální radiotechnické prostředky k vyznačování svých postavení. Údaje by se fixovaly pomocí registračních zařízení na palubě letounu (vrtulníku) a tak by byla vojska zabezpečena při uskutečňování úderů. Při současné úrovni rozvoje rádiové techniky je tento požadavek realizovatelný.

Tento princip shromažďování údajů o situaci žádným způsobem nesnižuje význam jejich normálního pořadí předávání od podřízených štábů, ani je neruší. Zejména bude důležité v těch případech, kdy vzniklá situace nestrpí prodloužení k přijetí základních rozhodnutí nebo kdy se situace rychle a pronikavě mění v důsledku hromadného použití jaderných zbraní.

V průběhu střetného sražení vzniká nutnost rychle reagovat na časté a náhlé změny situace, stále upřesňovat úkoly vojskům, měnit směry úderu a přecházet od jednoho druhu bojové činnosti k druhému. To vše vyžaduje pružné a různorodé formy velení. Mezi hlavní patří hlášení od podřízených a předávání krátkých nařízení po technických prostředcích spojení. V některých případech mohou k podřízeným štábům vyjíždět (létat) důstojníci, kteří znají záměr velitele. Tam poskytují pomoc k obnovení narušené součinnosti, upřesňují úkoly vojskům, shromažďují informace o situaci a řeší i další vzniklé problémy. Ve svazcích je možné organizovat pozorování bojiště s vrtulníků.

Stěží budeme používat široce praktizované formy velení v minulém válce, kdy velitel osobně vyjížděl na VS podřízených

svazků (svazů). Takové výjezdy, i na nejohroženější úseky, by měly za následek ztrátu velení. Velitel zůstává na VS, odkud zabezpečuje nejpěvnější spojení s vojsky.

V soudobých podmínkách se díváme jinak i na problematiku činnosti míst velení. Neměnnou zvláštností velení ve střetném sražení do dnešní doby bylo přibližovat místa velení k prostoru střetnutí vojsk. To vyplývalo ze snahy na jedné straně zabezpečit osobně vliv velitele na průběh bojové činnosti, na druhé straně vytvořit nejpříznivější podmínky k udržení pevného spojení s podřízenými veliteli a štáby. Takové důvody jsou nyní nepřesvědčivé.

Zkušenosti ukazují, že rozmístění míst velení operačních svazů v blízkosti prostoru střetnutí neposkytuje výhody k udržení pevného spojení. Vzhledem k tomu, že nepřítel má velké množství taktických prostředků jaderného napadení, schopných s velkou přesností kdykoli ničit cíle o malých rozměrech do vzdálenosti až 40 km, rozmístěním míst velení a spojovacích uzlů v dosahu těchto prostředků vytvářeli bychom možnost jejich pravděpodobného zničení. Kromě toho dnešní prostředky rádiového spojení na operačním stupni mají 1,5–2krát větší dosah než prostředky používané v minulém válce. Ve střetném sražení není možné ani vyloučit pravděpodobnost neočekávaného proniknutí nepřátelských tankových uskupení, která mohou bezprostředně ohrozit místa velení.

Velitel armády (frontu) s hlavní částí štábu a náčelníky druhů vojsk bude pracovat na VS. Omezené možnosti osobního pozorování bojiště a styk s podřízenými mu ve značné míře nahradí soudobé radiotechnické prostředky. Velkou pomoc poskytnou veliteli např. systémy televizního průzkumu, pozorování a spojení. Některé typy takové aparatury byly už rozpracovány v pozemní i vzdušné variantě.